

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію Бондар Катерини Сергіївни
«Соціофонетичні особливості діалектного мовлення шотландців
(інструментально-фонетичне дослідження)»,
поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності
10.02.04 – германські мови

Дисертаційне дослідження, що рецензується, є інструментально-фонетичним дослідженням, яке присвячене вивченню регіонально-маркованих особливостей мовлення шотландців, носіїв діалекту скотс. У роботі вперше здійснено системне, теоретично обґрунтоване дослідження просодичних параметрів і диференційних ознак мовлення шотландців, представників чотирьох регіонів Шотландії – північного, південного, центрального і острівного; з'ясовано специфічні характеристики регіонального діалекту скотс.

Вибір теми є актуальним не тільки тому, що визначається загальною спрямованістю сучасних соціолінгвістичних студій на дослідження регіонально маркованого мовлення, а й тому, що в дисертації вперше у вітчизняній лінгвістиці в якості предмета аналізу обрано регіональну варіативність просодії шотландського діалекту скотс, виявлено його специфічні ознаки та експериментальним шляхом доведено, що певний набір частотних, темпоральних та динамічних параметрів маркують мовлення скотс в залежності від гендерної, вікової та регіональної належності мовців.

Завдання даного дисертаційного дослідження спрямовано на визначення факторів, що формують мовленнєву ситуацію в Шотландії; висвітлення історії формування діалекту скотс на підставі лінгвістичних даних; з'ясування ареалу поширення діалекту скотс на території Шотландії; виявлення факторів, які впливають на мовлення шотландців в ситуації двомовності та диглосії; формулювання методичних засад комплексного інструментально-фонетичного дослідження просодичних характеристик регіонального мовлення шотландців; виявлення просодичних ознак мовленнєвої поведінки носіїв

діалекту скотс, які мешкають в північному, центральному, південному та острівному регіонах Шотландії; охарактеризування своєрідності шотландського діалекту скотс у досліджуваних регіонах.

Композиційна побудова роботи відповідає цілям та поетапному вирішенню завдань дисертаційного дослідження. Кожен із розділів роботи представляє собою змістовний огляд трудів попередників, а також нові авторські підходи до висвітлення історії формування діалекту скотс та з'ясування ареалів поширення діалекту, визначення факторів регіональної та просодичної варіативності з урахуванням вікових та гендерних особливостей мовлення шотландців. Такий новий принциповий підхід до проблеми дослідження заслуговує на позитивну оцінку.

Приймаючи до уваги все зазначене вище, можна констатувати, що наукові спостереження та висновки дисертантки виходять за межі практичної фонетики англійської мови, тому що роблять вагомий внесок у розвиток теорії соціально обумовленої варіативності регіонального мовлення в соціофонетичному аспекті.

Однак, відмічаючи в цілому дуже високий теоретичний рівень та практичну цінність роботи, що рецензується, хотілось би задати дискусійне питання та відмітити деякі недоліки, які потребують подальшого обговорення, та усунення яких безперечно покращить це дисертаційне дослідження.

Матеріалом цієї дисертації послуговували фрагменти квазіспонтанного мовлення носіїв діалекту скотс з чотирьох регіонів Шотландії (центрального, північного, південного та острівного). Кожен з інформантів розповідає про свою сім'ю, дітей, професію, згадує своє дитинство, тобто характер спілкування невимушений і неофіційний, при цьому важливу роль відіграє неформальна атмосфера, що сприяє створенню загального позитивного емоційного стану співрозмовника, але при описі та інтерпретації результатів зовсім не згадується емоційно-експресивна забарвленість мовлення інформантів, тобто цей показник до уваги не брався, але невимушене спілкування неможливе без проявів емоцій,

які, в свою чергу, певним чином безперечно впливають на просодичні характеристики мовлення.

У тексті роботи спостерігається деяка розбіжність у використанні термінів «мовний» та «мовленнєвий» (наприклад, « мовна» або «мовленнєва ситуація»). У пункті 3.1.1 мова йде про те, що «існує залежність синтагматичного членування фраз від регіональної належності інформантів», але не зовсім пояснюється, у чому це відображається, можливо також доречним було б наведення деяких прикладів.

Всі вищезгадані зауваження ніяким чином не заперечують наукову цінність рецензованої роботи, а тільки створюють привід для наукової дискусії. Відтак, із певністю можна стверджувати, що дисертація «Соціофонетичні особливості діалектного мовлення шотландців (інструментально-фонетичне дослідження)» за актуальністю, сучасним методичним рівнем виконання, новизною і практичним значенням отриманих результатів, обґрунтованістю наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірністю і повнотою викладу в опублікованих працях відповідає профілю спеціалізованої вченої ради, напрямку наукового дослідження освітньо-наукової програми ОНУ імені І.І. Мечникова зі спеціальності 035 Філологія, вимогам пп. 9, 10, 11, «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 6 березня 2013 року, а її авторка, Бондар Катерина Сергіївна, заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 10.02.04 – германські мови.

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри німецької філології
факультету романо-германської філології
Одеського національного університету

імені І.І. Мечникова

Ірина Никифоренко

Відпис засвідчую
інспектор відділу кадрів
(Тамара АНТОНОВНА)